

eerst kinderen
voren vrees
ze veelmeer
teeken in de
omdat ze al
an Gods be
an Christus

ons gespatie
kinderdoop gaat
feld.

deren geeft hen
de te handelen
eenigszins gelij
alvijn aldus zou
t, die vroeg un
der gedoopt te
naam zoo onge
zelf, maar an
eld, als zij hun
zulk een kind
loopensteeken
dingen dan zoo
kind, maar dan
r om zijn God
re wijze genade

Dr. v. d. V. S.
n Calvijn inda
Dr. v. d. V. S.
leze gelegenheid
m haar te ont
haar plaats zij

z in dien geest

ag, wat de doop

tegen de Room
gehoorte werke
elf is, of, gelij
inderen der ge
leren Gods zou

uit kracht van
het lichaam van

oegd, niet slechts
als een zegel
Gods te beves

leze voorstelling
ging van wat er

n.l. alleen van
eloofsaanvaande
feld.

meent, dat alle
doop reeds kin
bevestiging ont
eel buiten.

eren.

van problemen

ten van de zaak

te konstateeren
a ware, dat niet
hij den kinder

een machtig dem

sch, niemand, zó
Jesus. Want zijn
he aangelegenheid
he herschept het

ds heeft de Heer
als de zoon uit dat
vrom heet hij Zin

akkig, schenkt op
een ding: dat wij
en zijn voorbeeld

maar zalige, ge
gehooren. Ook zou
dit uit den hemel

e beginselen leven
maken. Maar om
Men moet ook ge

n geld, geen geest
reeds zoo onwet
het geloof in hem

heeft gebracht." ¹⁾
artikel, en speciaal
ar, die opstanding

Ik heb hem niet
ontspoor: ik heb
mand lag die hem

, als een vreemde
orgen. En te laat
in nederzigt, wan

n over het levende
dijke woorden om
s in ons midden

den nacht, telken
Hij staat voor mij
naal, zonder ont
icht met een aan

die zoo welsoort
vrouwig naar sch
oogen vol zachten

hem. Met werf

ker als hij in dit verband er zeker niet van zou
hebben gezweven.

20. Hij verschuift de doops-genade voor het kind
niet eerst naar later jaren, maar neemt die gelijk
het rechteleed eischt, reeds aan in het moment
van den doop.

30. Hij zoekt hier die doops-genade in bevesti-
ging der belofte.

In De voorwaarde van een persoonlijk geloofs-
aanvaarden voor het ontvangen van de doops-
genade wordt hierdoor ten eenenmale uitgesloten.

Wij komen nu tot het 16de hoofdstuk, waarin
speciaal de leer van den kinderdoop wordt uiteen-
gezet.

Ook dit bevat veel meer plaatsen, welke ons
doel dienstig zijn, dan we hier kunnen weergeven.

Wij citeren vooral de meest frappante.

Calvijn trekt hier al spoedig een parallel tus-
schen den kinderdoop en de besnijdenis.

Heel sterk spreekt hij zich hierin uit: „Indien
wij nu willen onderzoeken of de doop den jongen
kinderen niet recht wordt medegedeeld, zullen wij
niet moeten zeggen, dat die veel te ongeschikt,
ja veel te uitzinnig is, die zich alleen aan het
teeken des waters en aan de nederlijke onderhou-
ding en handel wil blijven vergapen en met zijn
verstand niet wil letten op de geestelijke verborg-
genheid? Indien die maar eenigszins wordt aan-
gezien, zoo zal zonder twijfel blijken, dat de doop
den jongen kinderen niet recht wordt toegediend,
als een zaak, die hunlieden toekomt. Want de
Heere heeft hun eertijds de besnijdenis
niet gegeven, of Hij heeft hun meteen
doelachtig gemaakt al die dingen, die
toen door de besnijdenis beteekend
werden. Want anderszins zou Hij Zijn volk niet
loutere goocheltoeren bespot hebben, in-
dien Hij, uzmelijk heidieden met bedrieglijke teeken-
nen bedrogen had. Hetwelk zelfs gruwelijk is om
te hooren. Want Hij verklaart duidelijk, dat de
besnijdenis des kindekens, zal wezen in de plaats
van een zegel, om de belofte des verbonds te ver-
zegelen. Indien nu het verbond vast en hecht blijft,
zoo behoort het verbond en de belofte daarvan
heden ten dage zoowel tot de kinderen der chris-
tenen, als ze onder het Oude Testament behoorden
tot de jonge kinderen der Joden. En, indien de
kinderen part en deel hebben aan de
beteekende zaak, waarom zullen ze dan van
het teeken afgehouden worden? Indien ze de
waarheid des teekens verkrijgen, waarom
zullen ze worden geweerd van de figuur en het
teeken zelve?" (IV, 16, 5).

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Dr. v. d. V. S. en Calvijn staan wel diametraal
tegenover elkander bijkens dit citaat.

Of liever de Calvijn, dien Dr. v. d. V. S. zich
gevormd heeft, is in dit opzicht niet de histori-
sche Calvijn.

Dr. v. d. V. S. ponsert: „Men vatte echter wel
in het oog, dat dan onder „beteekende zaak" door
Calvijn (en de Geref. dogmatiek) steeds zoowel
het objectieve aanbod der genade als de subjec-
tieve aanvaarding der genade door het geloof, zoo-
wel de actio a parte Dei als de actio a parte
hominis worden samengevat." Wij laten deze stel-
ling op het oogenblik, voor wat ze is. Maar daar-
uit konkludeert hij dan: de kinderen kunnen de
„beteekende zaak" niet bezitten, omdat de sub-
jectieve aanvaarding der genade door het geloof
in hen nog niet plaats grijpt.

Calvijn daarentegen getuigt, gelijk men uit de
door mij gepatierde woorden kan zien, met kracht
en klem, dat de kinderen deel hebben
aan de beteekende zaak. Niet later. Maar
ten tijde van hun doop. Zonder subjectieve geloofs-
aanvaarding dus.

Hij herhaalt met nadruk: dat ze de waarheid
van het teeken verkrijgen.

En op grond daarvan juist vraagt hij: waarom
zoudt gij hun het teeken zelf onthouden?

Het verkrijgen van de „beteekende zaak" is voor
hem de grond om hun het „teeken" toe te dienen.

Hij leidt dat alles af uit de besnijdenis.

God — aldus Calvijn — gaf den kinderen der
Joden de besnijdenis of Hij maakte hun meteen deel-
achtig al die dingen, die toen door de besnijdenis
beteekend werden.

Geen „teeken" dus zonder „beteekende zaak".

En de temperamentvolle uitlatingen, wel-
ke hij hierop laat volgen, bewijzen wel, dat dit
voor hem een kwestie van het hoogste
gewicht is.

Hij loopt er warm voor.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

Alzoo sprak Calvijn.

Wat? Een „teeken" aan het kind zonder „be-
teekende zaak"? Dan zou God Zijn volk met goochel-
streken (praestigis) bespot hebben. God
zou Zijn volk voor den gek gehouden, beet-
genomen (Judificatus) hebben. Alleen het aan-
hooren daarvan vindt hij huiveringwekkend,
vreeselijk, ontzettend (horrendum est).

Krasser veroordeeling van de stelling, dat hij
den doop het kind wel het „teeken" maar niet de
„beteekende zaak" ontvangt is niet denkbaar.

zal ineens en met genoegen de ontdekking doen,
dat er een nieuwe uitgave is verschenen van het
soort: „De Roep der Velden", „Zon op de Golven",
„Glanzende Dagen" e.d. En hem zal het zeker
ook interesseeren, als we mededeelen, dat deze
nieuweling in de prachtreeks de volkomen pendant
is van „De Roep der Velden", het mooie natuur-
boek, dat de Uitgever A. G. Schoonderbeek te Laren
in 1927 den natuurliehebbers bood „De Tooi der
Getijden" is even ryaal van formaat, even rijk
geillustreerd met teekeningen (van Sjoerd Kuperus)
en foto's, en ook weer even afwisselend van in-
houd. Verschillende medewerkers, wier bijdragen
ons zooveel genot verschaft hebben bij de lezing
van het eerstgenoemde boek, hebben weer hun
aandeel geleverd (J. B. Bernink, Ds A. L. Broer,
J. Drijver, Ds R. J. de Stoppelaar, J. P. Strijbos,
Dr. J. P. Thijssse, Rinke Tolman, Prof. Dr A. van
Veldhuizen, J. Vijverberg, A. B. Wigman) en enkele
nieuwen verbreeden den rij (de bekende auteur
M. J. Brusse, W. Louwaars, Megaleop de Zwerver
en W. A. van Os).

Voor wie „De Roep der Velden" kent of „Zon
op de Golven" is deze aankondiging meer dan
voldoende. Hij weet, wat hij te genieten krijgt aan
dier-schetsen en dier-foto's; hij verheugt zich al
bij voorbaat over de wijde uitzichten, die hem
geopend worden over land en water en de klare
inzichten, die hij krijgen zal in de wonderen van
de levende natuur. De namen, die hij zoo juist
las, zeggen hem dat.

Wie echter deze boeken niet kent, begeert wel-
licht eenige nadere toelichting. En we willen die
gaarne geven, al vermoeden we, dat ze voor niet
velen noodig is, wijl we over elk van de genoemde
boeken bij de verschijning in ons blad hebben ge-
schreven en men dus langzamerhand het genre
wel kent, zij het dan ook alleen bij name.

„De Tooi der Getijden" dan is weer een van die
aantrekkelijke boeken over natuurleven en natuur-
rijkdom, zooals er vele in onzen tijd verschijnen.
Het bevat niet minder dan 60 afzonderlijke schetsen
over vogels, insecten, boomen, bloemen, strand
en hei, bosch en akker, alle geschreven door men-
schen, die hun stof kennen, en wat misschien
nog meer zegt, liefhebben. En naast die schetsen
staan de zeer illustratieve foto's, die het werk zijn
van geduldige en zeer-geoevende jagers-met-de-
camera.

Materieel is hiermee het noodige gezegd. Maar
in zoo'n verslag van den inhoud komt nog niet uit,
wat de groote aantrekkelijkheid is van dit boek,
zoo goed als van de vorige: dat de schetsen, al-
thans in verreweg groote meerderheid, geschreven
zijn met de levendigheid van een boeiend verhaal,
dat de lezer niet als toeschouwer op een afstand
blijft, maar geheel en ten volle geïnteresseerd is,
zelf mee kijkt, zoekt, lustert, actief is van 't begin
tot 't eind. En de vogels, dieren, boomen, de ob-
jecten dus van deze ideale jachtpartij worden
zoo intrinsiek voor ons gesteld, dat we ze als
personen gaan beschouwen, wier schijnbaar-alleen
physisch leven inderdaad ook psychisch is.

En dan — tweede zaak van belang — bij het
samenstellen van deze boeken zijn gemobiliseerd
vrijwel allen, die op dit terrein eenigen naam als
Schrijver, tekenaar of fotograaf hebben, zoodat
ze als de demonstratie zijn van wat in ons land
op dit, nog niet zoo heel lang geleden betreden,

De soldaten zijn hem vijandig, want hij leert dat men
zich niet moet verdedigen. De nationalen zijn hem
vijandig, want hij zegt dat alle menschen broeders
zijn. De sociaal-democraten zijn hem vijandig, want hij
leert zachtaardigheid, terredaardigheid en ondergeschik-
theid. De priesters zijn hem vijandig, want hij verkond-
digt dat men in den tempel niet mag sjacheren, dat
men God niet moet vereeren met vormdiensel, maar
aanbidden in geest en waarheid. De geleerden zijn
hem vijandig, want hij doet wonderen, niet door de
wetenschap maar door de liefde. Zijne aanhangers zijn
wellicht alleen kleine luiden, boerenmenschen, dorps-
geestelijken. Dit troepje volgt hem vol vereering, juicht
hem toe, brengt hem, verzekerd van zijne zegespraak,
naar de steden en roept uit: „Ziet daar onze man!"
Nu is de pers van oordeel, dat dit niet zoo kan voort-
gaan. De beginselen van dezen mensch komen in bot-
sing met de inrichting der maatschappij, met de rust
die overal noodig is, met den staat.

Onder zijne aanhangers bevindt zich zeker de een
of ander, die ook predikt, maar die het beter wil doen
dan hij zelf, die zijne leer moderniseert en de menigte
naar den mond gaat spreken. Desniettemin kan hij
zich niet op even grooten aanhang als de meester

gebied wordt tot stand gebracht. Rekent men daarbij het feit, dat ze in uiterlijke verzorging met het beste van buitenlandschen oorsprong kunnen concurreeren, dan zal het ook dengene, die niets van dit werk kent, duidelijk zijn, dat hier inderdaad een beteekenende serie zich ontwikkelt en dat elke nieuwe toevoeging ook een nieuwe reden is tot vreugdevolle erkenning. „De Toel der Getijden” is zulk een nieuwe toevoeging en dan één, die alle qualiteiten van het soort bezit.

De vele titels van de schetsen te noemen heeft geen zin. Ook niet: de vermelding van bepaalde studien, die door hun onderwerp, hun vorm, hun illustraties opvallend zijn. Want dan zou men een onderscheid maken, dat in werkelijkheid eigenlijk niet bestaat. De auteurs zijn allen menschen, die sinds lang hun sporen hebben verdiend (althans op dit terrein) en dus is er niet veel grondverschil in de respectieve bijdragen. De eene moge wat kleuriger zijn dan de andere, wat breeder van redeneering, wat meer-lyrisch van toon of meer dramatisch van compositie — dat alles is de nuancering die een bundel van 60 artikelen noodig hebben moet, om boeiend te blijven, maar geen verschil-in-waarde.

Meer ten dienste van onze lezers handelen we daarom, als we eens een fragment van een der bijdragen hier weergeven. We hebben al zoo vaak in woorden de verdienstelijkheid van deze bundels aangeduid, 'tis nu wellicht van meer nut, als we de feiten van zoo'n boek zelf eens doen spreken. En dat kan, door citeering van een of ander stuk.

We hebben ruime kens, want iedere bijdrage heeft een eigen bekoorlijkheid. Maar we hebben niet een onbepaalde ruimte en daarom bepalen we ons tot een fragment, dat enerzijds niet te groot is en aan den anderen kant ook weer groot genoeg om ten voorbeeld te dienen. 'Tis een stuk uit „Eieren en Toerebouden” van R. J. de Stoppeelaar.

„Zondagavond flonkerde de hemel van talloze sterren.... Zilverig wemerde de nevelstreep van den melkweg. Onder aan den horizon zwaaiden de lichten van de vuurtorens op de eilanden¹⁾, even er boven zat een donkere bank, waaruit het af en toe weerlichtte. „De lucht deugt nog niet” zei ik tegen m'n vrouw, toen wij ons avondomstapje deden en ons verlustigden in het ongemeten heit der hemelsche lichten.

's Nachts kletterde de regen tegen de ramen, ketterde de wind rammelend en stootend om het huis en 's Maandagsmorgens kwamen, de een na den ander, de nevelwolken van de buien over de weiden aanzwaaien, voortgejaagd door den poestenden Noordwester. Tegen den middag schoot de wind wat uit, het Noorden klaarde op, werd bleker en tusschen het grijs strepte hier en daar wat blauw.

„Of ik een boodschap voor haar wilde doen op de Saiter”²⁾ zei mijn ega, „de eieren waren op, misschien dat de Saiterhoerin nog een stuk of wat voor haar had”.

„En of ik voor haar dan een bos toerebouden (lischdodden) wilde meebrengen” vroeg een mijner dochters.

„Komt in orde, als de Saiterkippen niet alle aan 't ruien zijn en de toerebouden verpluisd.”

Dit is een begin, als van een verhaal. En toch moet het alleen maar inleiden de beschrijving van een tocht per motorboot over het wijde, roerige water en onder den schoongewaaiden hemel. Die tocht, straks het plukken van de toerebouden en het zoeken van de eieren op het Saiterhof is de eenige inhoud van de schets. Maar die is dan ook zoo, dat de lezer ten volle bevredigd is omdat hij met eigen oogen de schoonheid ziet van 't Friesche waterland.

Men leze slechts:

„De motor van mijn boot had er evenveel zin in als ik zelf. Lustig wilde en schuimde het water achter de schroef, vrolijk liep de deining van het zogwater langs de wallen. Hoe heerlijk mooi was de hemel. Hoog, heel hoog was hij blauw, al over, met hier en daar een klein vlokje wolkenblauk er in. Langs een achtergrond van blauw-grijs zeilden de machtige witte reuzekoepels van dooreen gewoeld blank, dreeven de kleinere in de meest fantastische vormen en groepen. In het blauw scheen tel de zon, stijf woei de Noordwesterbries en zon en wind speelden hun spel met heel dat wolkencomplex.”

Dat is de hemel boven het woelige water. En nu het land.

„De Saiterpolder lag in den glans van de zon. De boer was met zijn volk aan het hooien. Gespikkelde spreuwen liepen op het gemaaid land. Een kiekendief cirkelde er boven. Uit alle wallen snepden de kippen op. Een late, jonge koekeek wickte snel het Zuiden in. Drie zwarte schapen lagen vredig tegen een dam-

hek te herkauwen. Hier was nog overvloed van bloei in den vochtigen polder, geblink van het geel van boster- en paardbloem, van zilver-schoon, van rood der koekeekbloemen. Het wollegras wapperde met de witte vaantjes, honderden paarse kelkjes van 'toogentroost' keken uit het gras. Met de laarzen aan ben ik door een breeden rietzoom geplonsd door den bloei nog van al de waterplanten. Bij tien-tallen hieven de zwarte cylindrs van de lischdodden zich tusschen de roode besjes van het bitterzoet, de bruine zaadstengels van de water-zuring, de vruchtdoozen van iris en ezelskop, de uitgebloede schermen van venkel en engel-wortel....”

Om de mededeeling van deze waterflora nu gaat het in dit stuk, maar de beschrijving is zoo levendig en men is als lezer zoo geheel mee-op-tocht, dat 't geheel een verhaal van actie wordt.

Dat is nu de typeetende toon van dit boek. Men neme elke schets, die men wil — overal dezelfde wijze van doen-zien door vertellen en van vertellen door doen-zien. En 't blijft een genot de schetsen te lezen, tot op het allerlaatste, interessante verhaal over „Roodbaard van Malpertuis” toe.

Indertijd, bij de bespreking van een der vorige deelen van deze Schoonderbeek-serie, hebben we gewezen op wat o.i. aan deze boeken te veel ontbreekt: de lofverheffing tot Hem, die van al die enthousiast-beschreven heerlijkheid de Schep-per is. Dit nieuwe deel brengt ook in dit opzicht winst. Dit element is er sterker dan tevoren, (al missen we het ook nu nog in sommige evidente gevallen). We zijn dan ook zeer dankbaar voor deze nieuwe uitgave, die onverminderde belangstelling zal kunnen vinden, omdat zij van onverminderde waarde is. Ondanks de gelijksoortigheid van deze boeken verdringen ze elkaar niet en blijft er zelfs altijd nog plaats voor een nieuwe uitbreiding van de serie.

C. T.

In aansluiting bij dit artikel deelen we gaarne mede wat een prospectus van den heer A. G. Schoonderbeek aankondigt, dat ingaande 1 Jan. 1929 verschijnen zal een geïllustreerd maandblad „De Wandelaar”, gewijd aan natuurwaardeering, natuurbescherming, heemschut, geologie en folklore, onder redactie van Rinke Tolman en met medewerking van verschillende autoriteiten in binnen- en buitenland.

PERSSCHOUW.

Ds Rullmann over het „Algemeen Weekblad”. Overzicht Kerkelijk leven.

In het Jaarboek ten dienste van de Geref. kerken 1929 schreef ds J. C. Rullmann wederom zijn „Kerkelijk Overzicht” over 1928. Daarin komt deze passage voor:

„..... terwijl de Persschouwer van datzelfde blad” (bedoeld is: „De Reformator”, K. S.) volgens een Hooggeleerde, beschuldigingen zou hebben geuit, die niet buiten het bereik van den strafrechter vielen. Blijve voortaan over en weer zulke onwaardige polemiek in de kerkelijke pers ons gespaard!”

Onze lezers begrijpen, dat dit slaan moet op het geschil met prof. Obbink, hoofdredacteur van het „Algemeen Weekblad”, waaromtrent ik van a tot z inlichtingen gaf, terwijl het blad voornoemd elke letter mijnerzijds weigerde, en zijn redactie een bij haar secretaris door mij gevraagd onderhoud eveneens weigerde (waarom? geen gemakkelijker weg om mij te vangen, als ik ongelijk heb).

Eerlijk gezegd, las ik in dezen zin een afkenning aan mijn adres. Dit wil ik gaarne ter harte nemen, als ik er gronden voor hoor aanvoeren. Daarom vroeg ik ds Rullmann nadere toelichting op deze passage. Het blijkt nu, dat ik dezen zin heb uitgelegd tegen de bedoeling van den auteur; omdat anderen precies zoo lazen als ik, publiceer ik hier den brief van ds Rullmann:

Wassenaar, 24 Januari 1929.

Amice Collega,

De door u geciteerde regels moeten natuurlijk gelezen worden in verband met het voorafgaande redebeleid op blz. 334 en 335.

Daarop slaat dan ook het „over en weer”.

Als een droevig staaltje van onwaardige polemiek haalde ik nu ten slotte de bewering van een Hooggeleerde aan, dat zij beschuldigingen zouden hebben geuit, die niet vielen buiten het bereik van den strafrechter.

Zulk een bewering noemde ik onwaardige polemiek. In dit concrete geval ligt de onwaardigheid dus niet bij u, maar bij bedoelden Hooggeleerde.

Desverlangd moogt ge dit schrijven ook publiceren. Met collegiale groeten,

J. C. RULLMANN.

Onnoodig te zeggen, dat ik herhaalt: prof. Obbink heeft onwaarheid gesproken. Op grove manier. En zolang hij zijn laatste „Mededeeling” niet herroept, acht ik prof. Obbink in strijd met de eischen der waarheid te leven.

In memoriam prof. Geesink.

Inzake het overlijden van prof. Geesink gaven de bladen reeds eenige beschouwingen. Ik beperk me tot de kerkelijke pers.

„De Heraut” schrijft (prof. Kuyper):

De degelijkheid van zijn onderwijs, de schoone vorm van zijn voordracht, het geestige en petillante, waardoor hij zelfs de meest droge onderwerpen smakelijk wist te maken, niet het minst ook zijn hartelijke, joviale omgang met de studenten, waardoor hij hun aller harten won, maakten hem tot een uitnemendend Akademisch docent, aan wiens onderwijs zijn leerlingen nog altoos met groote waardeering denken. Bij zijn 70-jarig jubileum bleek dit wel. De hulde hem toen door zijn leerlingen gebracht, was wel eenig in haar soort. Het is alleen te betreuren, dat de levensstaak, die hij zich gesteld had, om ons volk een Gereformeerd Ethiek te geven, waaraan hij zijn beste krachten had gewijd, niet is vervuld. Het beloofde naast de Gereformeerde Dogmatiek van Prof. Ravinek een standaardwerk voor onze Gereformeerde Theologie te worden.

Te meer mogen we daarom dankbaar zijn, dat zijn medaardheid aan de „Heraut”, toen Dr A. Kuyper minister werd en de zware taak hem ten deel viel om de leiders te leveren, aan Prof. Geesink de gelegenheid schonk, zijn meesterwerk „Van 's Heeren ordinantiën” te schrijven, waarvan reeds een tweede druk verscheen en dat niet alleen voor de Ethiek maar voor het breede terrein van de ordinantiën Gods in natuur en menschenleven zooveel licht verspreidt. Het is wel de kostelijkste nalatenschap, die hij ons volk liet.

Prof. Geesink was een man met een rijken geest en met vele gaven versierd. Er zijn weinigen, die zooals hij onze Nederlandsche taal beheerschten en op hellend-tristich gebied thuis waren. Zijn recensies in de „Heraut”, sprankelend van vernuft, waren een genot om te lezen. Ook als hoogleraar bleef hij de kerken gaarne dienen met de prediking des Woords, en de preekbundels door hem uitgegeven, met hun warme mystiek, hun prachtige taal en hun bijzonder inzicht in de Schrift, behooren tot het beste, wat we op dit gebied bezitten. Maar wat bovenal het hart van ons volk tot Prof. Geesink trok was de hartelijkheid van zijn omgang, de innigheid van zijn vroomheid, de wijze, waarop hij in ander nood en zielelijden kon inkomen om de nedergebogenen te vertroosten. Wat Dr de Moor hem eenmaal toevoegde in een jaarvergadering der Vrije Universiteit: „gij kunt zeggen: ik heb geen vijanden maar alleen vrienden”, drukt dit volkomen terecht uit.

„Haarl. Kbl.” (ds Boeyinga):

Nog staat met scherpen omtrek in mijn herinnering het beeld dat ik hem voor het eerst zag. Het was in September 1906. In mijn ouderlijk huis had ik van kindsbeen af hem altijd, met vereering, hooren noemen als een van de geestelijke leiders van ons gereformeerde volksdeel. Als een der grooten stond hij sinds dien voor mijn jeugdblik.

Het brengt een eigenaardige ontroering zoo iemand dan eindelijk eens zelf te zien.

Dat gebeurde in de collegezaal van de Theol. fac. der V.U., toen wij, te midden van alle studenten, als „groenen” saamgehoopt zaten om de opening der lessen aan te hooren. Aan weerszijden van den kathedraal waren de professoren gezeten. En onder hen bevond zich ook prof. Geesink.

Nog zie ik den blik, met lichte zenuwtrekjes in het gelaat, waarmee hij toen ons aankeek. Die oogen, ze spraken zoo duidelijk met gultig medeliden: „Arme jongens, wat zullen jullie nog te verduren hebben in de volgende weken!”

In die sympathieke bejegening lag reeds direct de weg gebaad waar langs wij allen straks met onze sympathie, met onze hoogachting en liefde, tot hem zouden gaan. En daarin hebben wij hem blijvend ontmoet.

Een groot man was hij inderdaad!

De ouderen denken nog met opwakend enthousiasme terug aan de dagen der dolantie, toen hij als 32-jarig predikant in Rotterdam met heldermoed koos om de smaadheid van Christus te dragen en op 9 Jan. 1887 de eerste proek voor de Nederlandse Gereformeerde Kerk van Rotterdam hield in het Verkooplokaal, met als text 2 Sam. 24:24 en als thema: „Geen offers om niet!”

Doch lang zou zijn predikantschap niet duren. Reeds in 1890 werd hij tot hoogleraar aan de Vrije Universiteit benoemd, om college te geven in de Ethiek en de Elenetiek, waarbij later nog kwam het onderwijs in de geschiedenis der Philosophie, in de Logica en in de Psychologie. Toen werd hij „professor Geesink”.

Het is hier niet de plaats om zijn wetenschappelijke verdiensten te schetsen, noch om aan te geven welken invloed hij heeft gehad op de ontwikkeling der Gereformeerde Theologie.

Het zij mij slechts vergund om niting te geven aan de dankbaarheid, die nog altijd zijn leerlingen, zonder uitzondering, vervult voor het voorrecht, dat zij hem als hun leermeester hebben mogen genieten. Hij was toch de man met het diepe inzicht in het zelfbeweeg van den mensch tot in zijn fijnste roerselen, die ons leerde om van de oppervlakte van alle gebeurten, ook van alle daden van menschen, af te steken naar de diepte en den weg te vinden tot de diepste gronden en oorzaken.

Kunstzinnige natuur als hij was, heeft hij ons ook gegeven niet alleen door de waarheid, doch ook door schoonheid gebodet te worden.

Daarbij had hij niets van een perkamenten geleerde, die dor en saai de wetenschap oplepelt.

Integendeel! Uit de onderwerpen, die zijn geest aanraakte, spatten vurige vonken van verrukkelijken humor. Dan goldde niet zelden een heldere lach door de collegezaal. En lachte hijzelf mee.

Intusschen bleef toch ook de kansel hem lief. Ook het jongere geslacht weet nog wel van zijn belangwekkende preeken, geheel eigen van soort en voordracht, over het bad dat te kort en de dokes, die te smal is, over de liederkens die gezongen worden bij een treurig hart, over het pleisteren met looze kalk.

En, hoe gretig greep niet de hand van velen, jaren lang elke week naar „De Heraut” om allereerst zich te vergisten aan de „Leestafel”, die hij bediende met een koor van smakelijke gerechten.

lammer is worden om, ons te geven Ethiek, dat w

Toch mag in zijn „Va standaardwerk door hem re volgende ges.

Zoo er hij tot ons te is, om naar te worden in.

De „Geref. K

Hij was es het woord. Joge kind tegenwoordig dat onderv met de Syn broken wor ging Dr Ges krachtige ha kerkelijke za als hij opti schure gevu degelijke en er in ons t met dankba preekbundels kee deze Do kon hij week is een sren en hij hart allen door zijn aangev van hem zo de Gereform geschenken: werk van z ren Ordina Heraut” ges diens minis werk heeft hijvende w

Het stemt nonnet: is. beste krach Vrije Unive eerste optre tot de eenw tracht van i Calvinisten, ligh en hoz meelde We D. P. D. I

Wij moge Dr Geesink en aan de die rijke g leven, en s onzen dan lichtende sl geschenken om moge

„Geref. Kb. Welk les Leefde geko Geesink, d herinnert z moed, met kennis van ook bij de randschap

Welk lre geschriften sink's groo gen en zo Geesink, godsvrucht daarom en woord op

Hij wa vergadering binding te Geesink waarhoven moed, doo In de h sterk verd doorn in

Wij zijn dat x'n v hebben ge en dat hij onverderf ken God,

„Geref. KI Geesink Stijl — me in de oud fen, dat meerde th zin van t lijkwaht, verblidin „Die de n dingen, Geesink Geen won leestafelr week verr zijn opvol die nog 1924 zijn met: „am De Moa Van di serenade

¹⁾ de Schrijver woont in het Friesche meren-gebied.

²⁾ een boerderij uit de omgeving, bekend uit „Zon op de golven”.